

CZYM JEST DEMOKRACJA?

STAN WSPÓŁCZESNEJ DEMOKRACJI

Podstawowe pytanie:

- > Jacques Rancière – czy żyjemy w czasach postdemokracji?
demokracji bez demos?
- czy nastąpił koniec demokracji liberalnej?
- demokracja a populizm
- demokracja nieliberalna
- demokracja

Demokracja liberalna jako projekt nowoczesności

- podstawowa wartość porządku politycznego i prawnego – wolność jednostki
- jednostka jest autonomiczna, dobro jednostki ma pierwszeństwo przed dobrem wspólnoty
- > koniec dominacji Boga, religii, koniec wieku dziecięcości – skok Rozumu (założenia filozofii Oświecenia)

- równość możliwości, równość w prawie i równość wobec prawa
 - umowa społeczna
 - demokracja to forma rządów
 - liberalizm – gwarancja praw i wolności jednostki
- > problem: za mało demokracji czy za mało liberalizmu?

Krytyka demokracji przez Prawicę

- Carl Schmitt: demokracja to czas marny – zanik IDEI
- Jose Ortega y Gasset: triumf człowieka masowego
- Hannah Arendt: wulgarna ekspresja woli życia, animal laborens
- komunitaryzm (współczesna wersja republikanizmu)

Krytyka demokracji przez Lewicę

(Ernest Laclau, Chantal Mouffe, Slavoj Žižek, Alain Badiou, Antonio Negri)

- pragnienie powrotu polityki antagonistycznej
- nowoczesna władza zarządza „ludzkimi zwierzętami”
- Peter Sloterdijk: „hodowla ludzi
- biowładza i biopolityka, współczesna demokracja to miękki totalitaryzm,
- paradygmat współczesnej polityki – państwo stanu wyjątkowego (Giorgio Agamben)

KIERUNKI ANALIZY DEMOKRACJI

1. podejście historyczno-genetywne

2. podejście instytucjonalne:

- narzędzia realizacji zasady suwerenności ludu/narodu
- sposoby artykulacji woli suwerena
- demokracja bezpośrednia a demokracja pośrednia (przedstawicielska)
- krytyka fikcji prawnej przedstawicielstwa – demokracja konstytucyjna
- demokracja deliberatywna

3. **podjęcie behawiorystyczne** – zachowania wyborców, kultura polityczna, socjotechnika

4. **podjęcie funkcjonalne:**

- przesłanki i warunki demokracji
- wolność a równość
- demokracja a wolny rynek
- liberalizacja, demokratyzacja, konsolidacja
- demokracja a globalizacja

5. demokracja partycypacyjna a demokracja deliberatywna

6. powrót społeczeństwa obywatelskiego

7. nowe formy demokracji: elektroniczna, ekologiczna, radykalna

SPOSOBY ROZUMIENIA DEMOKRACJI POLITYCZNEJ

1. jako reżim polityczny – proceduralne koncepcje demokracji

- wartości i zasady ustrojowe
- formalne i nieformalne reguły gry politycznej
- wolne wybory i zasada alternacji władzy
- relacje pomiędzy podmiotami gry politycznej

2. jako efekt polityczny – normatywne koncepcje demokracji

- > ukształtowanie relacji politycznych w sposób pozwalający na łagodzenie antagonizmów między grupami społecznymi
 - redukcja przemocy jako sposobu rozwiązywania konfliktów społecznych
 - zgodność treści decyzji politycznych z preferencjami większości
 - ochrona praw i wolności jednostki

3. demokracja to konieczność rozwiązywania zasadniczych sprzeczności

- dobro jednostki a dobro wspólnoty: liberalizm versus komunitaryzm
- kryzys legitymizacji władzy i prawa jako kryzys sensu
- granice polityczności: godność i prywatność jednostki a ingerencja państwa; mikrofizyka władzy, „miękki totalitaryzm”
- surveillance socjety/surveillance capitalism

**THE AGE OF
SURVEILLANCE
CAPITALISM**

THE FIGHT FOR A
HUMAN FUTURE
AT THE NEW
FRONTIER OF POWER

**SHOSHANA
ZUBOFF**

Nicholas Wright „How Artificial Intelligence Will Reshape the Global Order”

(„Jak sztuczna inteligencja przemodeluje porządek świata”), „Foreign Affairs” 10 lipca 2018

„pozwalając rządowi kontrolować swoich obywateli znacznie bardziej niż kiedykolwiek wcześniej, sztuczna inteligencja zaoferuje autorytarnym krajom wiarygodną alternatywę dla liberalnej demokracji.

To zainicjuje odnowioną międzynarodową rywalizację między systemami społecznymi”.

- proporcja pomiędzy nieuniknionymi konfliktami społecznymi a koniecznym konsensem
- przyzwolenie rządzonych a efektywność systemu politycznego
- reprezentatywność władzy a zdolność sprawnego rządzenia